

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno diplomantky:	Osborne Alice
Téma práce:	Základní práva v daňové judikatuře Ústavního soudu
Rozsah práce:	82,9 normostran (podle prohlášení)
Datum odevzdání práce:	3. dubna 2018

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomantka si jako téma své diplomové práce zvolila problematiku, která v rámci finančního práva spadá do práva daňového. Jedná se o téma aktuální, neboť v nedávné době Ústavní soud rozhodoval o zrušení několika ustanovení daňových zákonů a řada z těchto jeho rozhodnutí je vnímána odbornou veřejností kontroverzně. Z uvedeného vyplývá, že diplomová práce na téma „Základní práva v daňové judikatuře Ústavního soudu“ může být velmi přínosná.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

V oblasti finančního a daňového práva je téma uplatňování základní práv zásadní. Toto téma má však velmi významný vztah k teorii práva a ústavnímu právu. Domnívám se proto, že ke zdárnému zpracování tématu tak nestačí pouze znalost finančního, resp. daňového, práva, ale rovněž právní teorie a ústavního práva. Vstupních údajů pro zpracování diplomové práce mohla mít diplomantka relativní dostatek, a to odborné publikace, internetové zdroje, právní předpisy a zejména relevantní judikaturu Ústavního soudu. Ke zpracování tématu je možné využít zvláště analytickou, deduktivní, příp. komparativní, metodu přístupu.

3. Formální a systematické členění práce

Z formálního hlediska se diplomová práce skládá z titulní strany, prohlášení, poděkování, obsahu, úvodu, tří částí, závěru a seznamu použitých zdrojů. Na konec práce je zařazen název práce, abstrakt a klíčová slova, a to v českém jazyce a anglickém jazyce.

Po stručném úvodu, ve kterém diplomantka uvádí cíl diplomové práce („*odpovědět na otázku, zda lze u daňových kauz, které byly podrobeny přezkumu a ve kterých Ústavní soud shledal (či naopak nepotvrdil) porušení základního práva či právního principu, nalézt určité společné prvky, tedy zda lze dovést, proč byly právě tyto případy předloženy Ústavnímu soudu*“), stanovuje si hypotézu, popisuje obsah své diplomové práce a uvádí použité metody a zdroje, následuje část věnovaná obecným institutům důležitým z hlediska diplomové práce. Druhá část diplomové práce obsahuje rozbor vybraných rozhodnutí Ústavního soudu. Ve třetí části diplomové práce se diplomantka snaží nalézt společné prvky posuzovaných rozhodnutí. Závěr diplomové práce obsahuje shrnutí názorů diplomantky.

4. Vyjádření k práci

V **první části** diplomové práce diplomantka nejprve obecně vymezuje pojmy důležité pro diplomovou práci (daně, základní práva). Dále diplomantka uvádí nejčastější namítaná porušení základních práv, pokud jde o daně, a zabývá se metodami a rozsahem přezkumu ústavnosti. Konečně popisuje podmínky a typy řízení před Ústavním soudem. K této první části nemám zásadních výhrad, naopak ji považuji za vhodnou úvodní pasáž diplomové práce.

Obsahem **druhé části** diplomové práce je rozbor vybraných rozhodnutí Ústavního soudu. U každého judikátu diplomantka shrnuje důvody rozhodnutí, příp. se zabývá odlišným stanoviskem nebo odlišnými stanovisky, a dále uvádí shrnutí, kde se snaží uvést vlastní názor na předmětné rozhodnutí.

Nejprve se diplomantka věnuje nálezu sp. zn. Pl. ÚS 18/15 ke zdanění důchodů „vysokopříjmových“ důchodců. Zde dospívá k závěru, že „*předmětné ustanovení bylo na místě zrušit, a to zejména z důvodu jeho nekonceptčnosti, nelogičnosti a nedostatečné vazby na*

deklarovaný cíl“. Osobně souhlasím s hodnocením diplomantky, ovšem nedomnívám se, že nekoncepčnost a nelogičnost by měla být důvodem protiústavnosti předmětného ustanovení.

Druhým zkoumaným rozhodnutím je nálezn sp. zn. Pl. ÚS 32/15, který se týká kontrolního hlášení v zákoně o dani z přidané hodnoty. Jako stěžejní argumentační oblasti uvádí diplomantka ochranu soukromí a výhradu zákona při ukládání povinností. Diplomantka konstatuje, že „*Ústavní soud tak v obou stěžejních argumentačních oblastech rozhodl předvídatelně a v souladu se svou předchozí judikaturou*“. S názorem diplomantky se ztotožňuji.

Jako třetímu v pořadí se diplomantka věnuje nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 26/16 ve věci evidence tržeb. Diplomantka se domnívá, že „*právo podnikat, jak je zakotveno v Listině, ve své podstatě dotčeno bylo*“. Její odůvodnění mi však přijde stejně nepřesvědčivé jako odůvodnění separátního vota 5 soudců („*Zjednodušeně řečeno: pokud se určité politické síle podaří přesvědčit potřebnou většinu občanů, že je vlastně dobře, aby místo drobných nezávislých živnostníků a malých a středních podniků bylo jen několik velkých zaměstnavatelů, pak ani Ústavní soud s tím patrně mnoho neudělá.*“). Tuto argumentaci nepovažuji za právní argumentaci, ale za politickou agitaci. Konečně uvádí, že vnímá „*jako přínosné odlišné stanovisko pěti soudců a odlišné stanovisko soudce Ludvíka Davida*“. Ani s tímto tvrzením diplomantky se neztotožňuji, naopak kvituji, že většina pléna názor v těchto odlišných stanoviscích nesdílí.

Posledním zkoumaným náleznem je nálezn Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3592/14 ve věci uplatnění daňového zvýhodnění na vyživované dítě poplatníkem uplatňujícím výdaje procentem z příjmů. Je na škodu, že se diplomantka nezabývala náleznem sp. zn. Pl. ÚS 15/17, který v době uzavření rukopisu diplomové práce byl již vydán (nebyl však ještě publikován ve Sbírce zákonů), ačkoliv diplomantka uvádí, že „*K datu vypracování této kapitoly nebylo Ústavním soudem o ústavní stížnosti rozhodnuto*“. Diplomantka jako svůj závěr uvádí, že „*úprava podle mne nemůže v přezkumu ústavnosti obstát*“, nicméně úprava obstála. K tomu podotýkám, že i já jsem byl přesvědčen, že úprava u Ústavního soudu neobstojí... Dále poukazuje na možnost protiústavnosti požadavku na minimální výši příjmů pro uplatnění daňového zvýhodnění. Zde se podle mého názoru zcela jasně ukazuje, že daňové zvýhodnění by mělo být sociální dávkou, a nikoliv prvkem právní úpravy daně z příjmů fyzických osob.

Ve **třetí části** diplomové práce se diplomantka nejprve snaží najít společné prvky posuzovaných kauz. Ovšem i zde předjímá rozhodnutí Ústavního soudu ve věci paušálů a daňového zvýhodnění, které však dopadlo opačně, než diplomantka předpokládala. Z toho důvodu nejsou závěry diplomantky zčásti relevantní. Následně shrnuje, jaká práva a principy vymezená v první části práce byly Ústavním soudem používány.

Se stěžejním **závěrem** diplomantky, že v případě přezkumu ústavnosti daňové úpravy z hlediska porušení práva na podnikání by měl být používán test proporcionality namísto testu racionality nesouhlasím a na rozdíl od diplomantky doufám, že tento názor stále zůstane vyjadřován maximálně v odlišných stanoviscích. Tento můj nesouhlas však nijak neovlivňuje mé veskrze pozitivní hodnocení diplomové práce.

Celkově k diplomové práci je možné uvést, že z diplomové práce je zřejmé, že se diplomantka daným tématem podrobně zabývala a v dané problematice se velmi dobře orientuje. Kladem je systematický přístup diplomantky a práce s judikaturou. Určitým negativem je nedostatečné odůvodňování vlastních závěrů, rovněž diplomantka neuvedla, zda její hypotéza byla nebo nebyla potvrzena. Domnívám se však, že diplomantka vytvořila velmi zdařilou diplomovou práci.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Z hlediska cíle vytyčeného diplomantkou se domnívám,
--------------------	--

	že práce tento cíl naplnila. Diplomantka se snažila nalézt určité společné prvky zkoumaných soudních rozhodnutí, tato rozhodnutí analyzovala a jejich závěry zobecňovala (byť je to nesnadné s ohledem na názorovou nejednotnost rozhodovací praxe Ústavního soudu).
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Je patrné, že diplomantka přistoupila k danému tématu samostatným a tvůrčím způsobem. Je velmi pravděpodobné, že diplomová práce je původním tvůrčím dílem diplomantky, což ostatně vyplývá z jejího prohlášení. Práce byla zhodnocena systémem Theses.cz s tím, že bylo nalezeno 87 podobných dokumentů. Shoda je však vždy menší než 5 %. S ohledem na rozsah protokolu o kontrole (1532 stran) jsem provedl jeho namátkovou kontrolu s tím výsledkem, že shoda je převážně u textu právních předpisů. Práce podle mého názoru není plagiátem.
Logická stavba práce	Diplomová práce je z hlediska systematického vhodně členěna. Struktura osnovy je logická a přehledná.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Diplomantka používala tuzemskou odbornou literaturu, právní předpisy a judikaturu. Zahraniční literatura používána nebyla, což je však dáno zaměřením diplomové práce na rozhodnutí českého Ústavního soudu. Používání citací odpovídá normě.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubku provedené analýzy považuji za dostatečnou.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úpravu práce hodnotím jako standardní a velmi dobrou.
Jazyková a stylistická úroveň	Z hlediska chyb v psaní je diplomová práce na vynikající úrovni. Chyby v psaní se prakticky nevyskytují (výjimkou je na str. 51 uvedení textu „o daních z příjmu“).

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Při ústní obhajobě by diplomantka měla zodpovědět tyto otázky:

- Jaký je názor diplomantky na nálezný Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 15/17 ze dne 27. února 2018?
- Přispívá tento nálezný k vytvoření konstantní judikatury Ústavního soudu v oblasti daní?

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Doporučuji diplomovou práci k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Diplomovou práci hodnotím jako výbornou až velmi dobrou.

V Praze dne 15. května 2018

doc. JUDr. Radim Boháč, Ph.D.
oponent